

Metodický list na vyučovací hodinu „Prechod k demokracii“

Téma: Na ceste k demokracii a samostatnosti

Trvanie: 2 vyučovacie hodiny (90 minút). Úlohy v kolekcii možno použiť aj jednotlivo.

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Tematický celok: Dejiny súčasnosti

Predmet: Dejepis

Cieľová skupina: žiaci 9.ročníka (3.cykus)

Ciele hodiny:

- **Kognitívne ciele:**
 - Žiaci pochopia základné udalosti Nežnej revolúcie a obdobia po nej.
 - Vysvetlia rozdiel medzi totalitným a demokratickým režimom.
 - Vedieť identifikovať významné osobnosti a udalosti súvisiace s Nežnou revolúciou a rozdelením ČSFR.
- **Psychomotorické ciele:**
 - Žiaci budú vedieť vyhľadávať informácie z videí a obrázkov.
 - Triedia pojmy do kategórií pomocou digitálnych nástrojov (Wordwall).
 - Vyplnia interaktívny pracovný list na základe videných videí.
- **Asertívne (postojové) ciele:**
 - Rozvíjajú úctu k demokratickým hodnotám a slobode.
 - Spolupracujú v skupine, rešpektujú názory iných.
 - Prejavujú záujem o historické dianie a chápu jeho súvis s dneškom.

Kompetencie:

- **Kľúčové kompetencie:**
 - Kompetencia k učeniu: aktívne získavanie a spracovanie informácií.
 - Komunikačné kompetencie: vyjadrovanie a obhajovanie vlastných názorov.
 - Sociálne a personálne kompetencie: spolupráca v skupine, empatia.
 - Občianske kompetencie: porozumenie demokratickým princípom a hodnotám.
 - Digitálne kompetencie: využitie digitálnych nástrojov (Wordwall, Genially, Learning Apps, flippity).

Výkonový štandard: Identifikuje hlavné udalosti a osobnosti Nežnej revolúcie.

- Porovná základné znaky totality a demokracie.
- Dokáže vyjadriť vlastný názor na význam slobody a demokracie.
- Pracuje s historickými prameňmi (video, fotografia, dokument).
- Uplatňuje vedomosti v interaktívnych úlohách a skupinovej diskusii.

Obsahový štandard:

- Nežná revolúcia a jej priebeh.
- Porovnanie totalitného a demokratického režimu.
- Rozdelenie Česko-Slovenska a vznik samostatnej Slovenskej republiky.
- Významné osobnosti (V. Havel, M. Kňažko, A. Dubček, V. Mečiar, V. Klaus).

Výstupy a hodnotenie:

- Žiak správne zaradí pojmy do kategórií totalita vs. demokracia.
- V tajničke správne vylúšti heslo "MÁME HOLÉ RUKY". (Laerning Apps)
- Odpovie aspoň na 70 % otázok v kvíze (Wordwall).
- Pracuje samostatne alebo v skupine s minimálnou pomocou učiteľa.
- Vyplní pracovný list na základe zahliadnutého videa a dokáže odpovede vysvetliť.

POPIS ČINNOSTI:

1. Úvodná motivácia (5 min)

- Otázky pre žiakov, ktoré navodzujú život v totalite.
- Žiaci zapíšu kľúčové slová na interaktívnu tabuľu.
- Zdieľané heslo v tajničke: **MÁME HOLÉ RUKY** (tajnička so slovami zo života, nie z politiky)

2. Bádateľská aktivita v skupinách (10 min)

Žiaci si vyberú si, ktorá skupina im najviac vyhovuje.

Stanovištia s úlohami – 4 misie

Misia 1 – „Svedectvo z ulice“

Práca s výpoveďou pamätníka.

Úloha: Pozri si video a odpovedz na 2 otázky

Misia 2 – „Totalita vs. demokracia“ (Learnning Apps)

Porovnanie dvoch režimov (tabelárne).

Úloha: Priradiť pojmy (cenzúra, sloboda slova, voľby, ŠtB...) k režimu, ktorý je pre ne charakteristický.

Misia 3 – „Fotodetektív“

Práca s dobovou fotografiou demonštrácie.

Úloha: Čo vidíš? Kde sa to odohráva? Čo ľudia žiadajú?

Misia 4 – „Šifra revolúcie“

Tajnička (Learnning Apps)

Úloha: Rozlúšti šifru a zisti hlavné heslo revolúcie.

3. Práca s videami a pracovnými listami (15 min)

- **Video: Sviečková manifestácia** + pracovný list (otázky na porozumenie).
- **Video: Brutálny zásah na Národnej triede** + ruleta s otázkami (Wordwall).
- **Zhrňujúce video: Zmúdri o Nežnej revolúcii.**

4. Aktivita na upevnenie a opakovanie

- Osemsmerovka (pojmy: sloboda, revolúcia, Havel, VPN, november...).

5. Práca na časovej osi

Správne zoradenie udalosti nežnej revolúcie (Learning Apps)

6. Priradovanie osôb k opisom (osobnosti revolúcie: V. Havel, M. Kňažko, A. Dubček).

(Learning Apps)

7. Hra obesenec: "Iný názov Nežnej revolúcie" (Learning Apps).

8. Záverečná aktivita: hra "Prelom zámky a vybojuj slobodu"

- Hra s 8 zámkami (každý predstavuje kľúčový moment revolúcie).
- Odpovede žiakov ich posúvajú cez jednotlivé etapy. (Google Prezentácia, flippity)

9. Čo sa zmenilo po roku 1989

Porovnanie života pred a po r. 1989 prostredníctvom príbehu rodiny Kováčovej (práca s textom)

10. Triedenie pozitív a negatív nežnej revolúcie (triedenie Wordwall)

11. Práca s obrazom a webstránkou

- Žiaci analyzujú **obraz Mečiara a Klauza** a hľadajú informácie na webstránke o rozdelení Česko-Slovenska. (Genially)
- Diskusia: Prečo a ako sa Štát rozdelil? Čo to prinieslo?

8. Kvíz na záver

- Online kvíz v aplikácii Wordwall .
- Zdieľaný odkaz pre samostatné domáce precvičovanie.

Pomôcky:

- Notebook + projektor
- Pracovné listy (tlačené/digitálne)
- Mobilné zariadenia žiakov (Wordwall, Learning Apps)

Metódy:

- Vysvetľovanie, bádateľské aktivity, skupinová práca, interaktívne hry, diskusia, brainstorming

Medzipredmetové vzťahy:

- **Občianska náuka:** princípy demokracie, občianske práva a povinnosti
- **Slovenský jazyk a literatúra:** práca s textom, vyjadrovanie názorov, porozumenie prejavom
- **Informatika:** práca s videom, interaktívnymi aplikáciami a online nástrojmi (Wordwall, Learning Apps, flippitty)
- **Etická výchova:** morálne dilemy, sloboda, odvaha, zodpovednosť
- **Výtvarná výchova:** interpretácia historickej fotografie (vizuálna analýza v nástroji Gennially)

Zoznam použitých zdrojov:

Dejepis9 – Pátrame po minulosti (J. kočiš, P. Mišák, M. Mihálová, orbis Pictus Istopolitana, ISBN:978-80-8120 -262 -7)

Hravý dejepis, pracovný zošit pre 9. ročník (M. Lupčo, M. Vaszarab, A. Mihaliká) Taktik Košice, ISBN: 978 – 80 – 8180 – 016 – 0

Obrázky, webstránky a videá:

<https://youtu.be/wWD2Z-fUNBE>

Sviečková manifestácia

<https://youtu.be/d6hhFjODao8>

17.november – nežná revolúcia za 1 minútu

<https://youtu.be/CRAj-RvXfFk>

Nežná revolúcia – 17. november ZMUDRI

<https://dennikn.sk/2916695/meciar-a-klaus-diskutovali-po-30-rokoch-o-zaniku-federacie-z-televiznej-debaty-odisli-predcasne/>

Tvorba digitálnych nástrojov:

<https://wordwall.net/>

<https://learningapps.org/>

<https://flippity.net/>

<https://genially.com/>